

γραμμαῖς κλ., αἵτινες ἄνευ αὐτῆς θὰ ἦσαν ἀκατανόητοι, παρομοίως ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ψυχῆς στηρίζεται ὁλόκληρος ἐπιστήμη, ἡ ἠθικὴ, ἥτις ἄνευ αὐτῆς καὶ ἀκατανόητος θὰ ἦτο καὶ ἀνεφάρμοστος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀμοιβαίου θαυμασμοῦ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀνθρώπων ἐρείδεται ἐτέρα ἐπιστήμη, τὸ δίκαιον, καὶ ὅτι ἀμφότεραι αἱ ἐπιστήμαι αὗται ἐπιδέχονται, ἐὰν λογικῶς ἀναπτυχῶσι, τὴν αὐτὴν τῶν μαθηματικῶν ἀκρίβειαν καὶ βεβαιότητα. Ἄς προσθέσωμεν δὲ ὅτι αἱ ἐπιστήμαι αὗται, ὡς ἐπίσης ἡ λογικὴ καὶ ἡ μαθηματικὴ, ἐγεννήθησαν καὶ ἐφθασαν εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τελειότητος πολὺ ἐνδρόως καὶ πρὶν ἐπινοηθῶσιν αἱ θεωρίαι δι' ὧν οἱ ὑλισταὶ προσπαθοῦσι ν' ἀναγάγῃσι καὶ νὰ υποβάλλῃσι τὴν ἐνέργειαν καὶ τοὺς νόμους τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ἐν τῇ ὕλῃ ἀνάγκην.

Ἔπεται συνέχεια.

Π. ΒΡΑΥΑΣ.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΙ ΟΙΚΙΑΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

(Ἐκ τῶν τοῦ Σμαΐλας.)

Ἡ τάξις, ἡ οὖσα πάντοτε ἡ ψυχὴ παντὸς ἔργου, ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα ἐν τῷ οἴκῳ· μόνον δι' αὐτῆς δύναται τις νὰ φθάσῃ εἰς τὸ πέρας παντὸς ἔργου· ἡ τάξις ἀποκλείει τὴν σύγχυσιν. Ὅπως ὅμως ὑπάρξῃ τάξις ἀπαιτεῖται ἀκρίβεια, ἐτέρα οὐσιώδης ὁρετὴ πάσης ἐργασίας. Ἡ ἄτακτος, ἡ, ὡς συνήθως λέγομεν, ἡ ἀκατάστατος γυνὴ ἐμπνέει ἀηδίαν, διότι κατατρίβει τὸν χρόνον εἰς οὐδὲν λογιζομένη τοὺς πατατηροῦντας αὐτήν. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ διὰ τὸν ἀκατάστατον ἄνδρα. Διὰ τὸν ἐργατικὸν ἄνδρα ὁ χρόνος εἶναι χρήματα· διὰ τὴν γυναῖκα ἡ τάξις εἶναι χρήματα. Ἡ τάξις ἐπὶ γυναικὸς σημαίνει εἰρήνην οἰκογενειακὴν, ἄνετον εἶον καὶ εὐτυχίαν.

Ἡ περὶ τὴν ἐργασίαν ὡσαύτως εὐχέρεια εἶναι διὰ τε τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας σπουδαιότατη ἀρετὴ, τοιαύτη δὲ εἶναι καὶ ἡ περὶ τὰς πράξεις σφίκα, ἡ ἐκ πεφωτισμένης κρίσεως πηγάζουσα· αὕτη ἐν πάσῃ περιστάσει τοῦ εἴου ἀναζητεῖ τὸ καλὸν καὶ προσῆκον, ἀποφαίνεται ἐν συνέσει περὶ τοῦ πρακτεῦ καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως, ὑπολογίζει τὰς δαπάνας, τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας. Αἱ ἀρεταὶ αὗται ἀποκτώνται διὰ τῆς ἐμπειρίας, ὑπὸ τῆς διδασκαλίας ὑποβοηθούμεναι.

Τούτων ἕνεκεν ἀπαραίτητον εἶναι αἱ γυναῖκες ν' ἀσκῶνται περὶ τὰς ὑποθέσεις τὰς οἰκογενειακὰς, ἵνα ἀποκαθίστανται ὠφέλιμοι βοηθοὶ ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ καθ' ἡμέραν ἐργασίᾳ. Αἱ γυναῖκες ὡσαύτως ἔχουσιν ἀνάγκην διδασκαλίας καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ὅπως δύνανται νὰ ἐκτελῶσιν εὐχερῶς καὶ συνετῶς τὰ ἀνατεθειμένα αὐταῖς καθήκοντα, ὅπως καθοδηγῶσιν ἀπὸ τῆς κοιτίδος ἔτι τοὺς παῖδας, καὶ ἀνατρέψωσι καλῶς.

Τὰ κατώτερα τοῦ ἀνθρώπου πλάσματα ὀδηγοῦνται εἰς τὰ τοῦ βίου των ἐξ ἐμφύτων ὁρμῶν καὶ αἰσθημάτων. Τὰ ἔμφυτα ὅμως αἰσθηματα δὲν ἀρκοῦσι διὰ τὸν ἄνθρωπον· ὁ ἄνθρωπος, ὅπως καλῶς βίωσῃ καὶ συντηρηθῇ, ἔχει χρεῖαν διδασκαλίας, ὁ νοῦς αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ προεδρεύῃ πάσης οἰκογενειακῆς πράξεως, δέον νὰ ἀναπτυχθῇ. Αἱ γυναῖκες λοιπὸν, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἡ Πρόνοια ἐνεπιστεύθη τὴν φυσικὴν ὑγείαν τῶν μελλουσῶν γενεῶν, πρέπει νὰ διδάσκωνται τοὺς φυσικοὺς νόμους, διότι ἐν τῇ φυσικῇ ὑγείᾳ περικλείεται καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνθρώπου φύσις.¹

Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα νοῦν, ὅπως ποιεῖται χρῆσιν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀφίη νὰ μαρκίνηται· διότι ὁ Θεὸς ἐπιδαφιεύει μὲν ἐν ἀφρονίᾳ τὰ δῶρά του, ἀλλὰ καὶ δὲν διασκορπίζει. Δὲν ἠθέλησε νὰ ὑφίσταται μόνον λύπας ἡ γυνὴ καὶ οὐδεμίαν νὰ ἔχῃ πρωτοβουλίαν ἐν τῷ βίῳ, οὐδ' ἐπλάσε ταύτην μόνον καὶ μόνον ὅπως θέλῃ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς τοῦ ἀνδρός.

Ἡ γυνὴ ἔχει καὶ ὑπαρξὴν αὐτοτελῆ, δὲν ζῇ μόνον διὰ τοὺς ἄλλους· ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀνατεθειμένα αὐτῇ καθήκοντα τοῦ βίου εἶναι σπουδαῖα, ἔχει ἀνάγκην πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν καὶ τῶν φώτων τοῦ νοῦς αὐτῆς καὶ τῶν συμπαθειῶν τῆς καρδίας τῆς. Ἡ ὑψηλοτέρα αὐτῆς ἀποστολὴ δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐξαίρῃ τὰ μάταια αὐτῆς πλεονεκτήματα, ὑπὲρ τῶν ὁποίων καταναλίσκουσι σήμερον αἱ γυναῖκες τόσον πολύτιμον χρόνον, διότι ταῦτα, καίπερ δυνάμενα ν' αὐξήσωσιν ἔτι μᾶλλον τὰ, ἄλλως αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀρκετὰ, θέλητρα τῆς νεότητος καὶ τῆς καλλονῆς, ἐλαχίστην παρέχουσι βοήθειαν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πραγματικοῦ καθημερινοῦ βίου.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις ὁ μέγιστος τῶν ἐπαίνων δι' εὐγενῆ γυναῖκα ἦτο ὅτι οἰκουρεῖ καὶ ὑφάινει—*Domum mansit lanam fecit*. Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς δὲ χρόνοις εἰπὸν τινες ὅτι ἡ γυνὴ ἐδιδάχθη ἀρκούντως ὅταν γνωρίζῃ τόσπην χημεῖαν ὥστε νὰ δύναται νὰ ψῆσῃ τὸ φαγητόν της, καὶ τόσπην γεωγραφίαν ὥστε νὰ γνωρίζῃ τὰ δωμάτια τοῦ οἴκου της. Ὁ λόρδος Βύρων, τοῦ ὁποίου αἱ πρὸς τὴν γυναῖκα συμπάθειαι ἦσαν φύσεως ἀτελεστάτης, διεκήρυττεν ὅτι ἤθελε νὰ περιορίσῃ τὴν βιβλιοθήκην αὐτῶν εἰς μόνην τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ εἰς ἓν βιβλίον μαγειρικῆς. Ὁ τρόπος ὅμως οὗτος τοῦ θεωρεῖν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῆς γυναικὸς, καθὼς καὶ ἡ νῦν ἐπικρατοῦσα γνώμη, ἦν προανεφέρμεν, δεικνύει διάνοιαν περιορισμένην,

1. Ἐὰν τὸ 1/3 τῶν γεννημένων τέκνων θνήσκουσιν πρὸ τοῦ 5^{ου} ἔτους, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὴν ἄνοιαν τῶν μητέρων περὶ τοὺς φυσικοὺς νόμους. Τὸ πλεῖστον τῶν μητέρων ἀγνωεῖ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὴν χρῆσιν τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος καὶ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς τροφῆς ὀρίως. Τοιαύτη θνησιμότης δὲν ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ζῴοις.

ἡ μάλλον ἔλλειψιν πάσης δικαιοῦας. Θεωρητέαν δὲ ὡς ὅλως ἰδιότροπον καὶ παρὰ φύσιν τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες ἐδογματίσαν νὰ κατασταθῇ ἡ γυνὴ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ἰσὴγορος τῷ ἀνδρὶ καὶ νὰ μὴ ὑπάρχῃ μεταξὺ ἀμφοτέρων παρὰ μόνον ἡ διαφορὰ τοῦ φύλου, ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ αὐτὰ δικαιώματα, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ ψηφοφορεῖν ἐξαιρουμένου, ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ κατασταθῇ ὁ ἀνταγωνιστὴς τοῦ ἀνδρός, μαχομένη πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν κατάληψιν δημοσίων θέσεων, διὰ τιμᾶς, πλοῦτη, δηλ. διὰ πᾶν ὅπερ καθιστᾷ τὸν βίον πάλιν ἐγωῖστικὴν καὶ λυσσώδη.

Ἐν γένει παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἀνατροφὴ καὶ ἡ παιδείσις ἡ ἀρμόζουσα ἐν ἀρχῇ τοῦ βίου εἰς τὸ ἄρρεν φύλον, ἀρμόζει καὶ εἰς τὸ θῆλυ. Ἡ ἠθικὴ διδασκαλία καὶ διανοητικὴ, ἡ πληροῦσα τὴν διάνοιν τοῦ ἀνδρός, εἶναι σωτηρία καὶ διὰ τὴν γυναῖκα. Ὅλαι αἱ σκέψεις, αἱ ἐπρότειναν ὑπὲρ τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἀνδρός, συνηγοροῦσιν ἐνθέρμως καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως τῆς γυναικός. Εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῶν καθηκόντων τῆς γυναικός, αἱ γνώσεις αἱ θ' ἀποκτῆσθαι ἐκ τῆς διδασκαλίας θὰ φανῶσιν ὠφέλιμοι καὶ δραστικοί· ἐξ αὐτῶν θ' ἀντλήσῃ σκέψεις καὶ πρόνοιαν, ὅπως παρασκευάσῃ κάλλιον καὶ βελτιώσῃ τὰ τοῦ βίου ἔργα, ἐξ αὐτῶν δὲ θὰ πορισθῇ καὶ δύναμιν. Πλὴν τούτων ὅμως, ἔχουσα ἡ γυνὴ ἀνεπτυγμένην τὴν διάνοιν, θὰ προφυλάξῃ ἑαυτὴν πλειότερον κατὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης, εἰς ἣν ἐμβάλλει αὐτὴν ἀνύποπτος χαρακτὴρ καὶ παιδικὴ ἄγνοια. Ἐκ τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς αὐτῆς ἀνατροφῆς θ' ἀρυσθῇ τρόποι· ἐπιδράσεως ἰσχυροτέρους καὶ διακριστέρους ἢ ἐκ τῶν φυσικῶν αὐτῆς θελημάτων. Ὅταν δ' ἐνεργῇ μετὰ τῆς προσήκουσας αὐτοβουλίας καὶ πεποιθήσεως ἐφ' ἑαυτὴν θ' ἀνακαλύψῃ ἀληθεῖς πηγὰς εὐζωίας καὶ οἰκιακῆς εὐδαιμονίας.

Ἄλλ' ἐὰν ὁ νοῦς καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν γυναικῶν πρέπῃ νὰ καλλιεργῶνται ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ ἰδίου αὐτῶν εὖ εἶναι, δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζωμεν ὅτι τὸ τοιοῦτον θὰ συντελέσῃ πολὺ καὶ πρὸς τὴν εὐτυχίαν τῶν ἄλλων. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὶ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ὑγιᾶ νοῦν καὶ καρδίαν, ὅταν αἱ γυναῖκες νοσῶσι κατ' ἀμφοτέρας· ἐὰν δὲ, ὡς εἰκός, ἡ ἠθικὴ διὰγωγὴ τῶν λαῶν ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς, ἔπεται ὅτι ἡ παιδείσις τῶν γυναικῶν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς σπουδαῖον ἐθνικὸν πρόβλημα.

Ὁ ἠθικὸς χαρακτὴρ καὶ ἡ διανοητικὴ δύναμις τοῦ ἀνδρός ἀνευρίσκουσι τὸν κάλλιστον αὐτῶν φύλακα καὶ τὸ στήριγμα εἰς τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ἠθικὴν ὑπεροχὴν τῆς γυναικός· καὶ ὅσῳ μάλλον αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ ἐκάστου εἶναι ἀνεπτυγμέναι, τόσῳ περισσότερον θὰ ὑπάρχῃ τάξις καὶ ἁρμονία ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τὸ δὲ μεγαλεῖον

καὶ ἡ πρόοδος αὐτῆς θὰ ἐπέλθωσιν ὡς ἀφευκτος συνέπειαι. Ὅτε ὁ Ναπολέων Α' ἔλεγε πρὸς πενήτην ἑταῖον ὅτι ἡ Γαλλία στερεῖται μητέρων, ἤθελε νὰ εἴπῃ, ἐν ἄλλοις λόγοις, ὅτι ὁ Γαλλικὸς λαὸς εἶχεν ἀνάγκην οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς ὑπὸ γυναικῶν ἀγαθῶν, ἐναρέτων καὶ νοημόνων. Ἡ πρώτη Γαλλικὴ ἐπανάστασις παριστᾷ φοβερὸν παράδειγμα κοινωνικῶν συμφορῶν, αἵτινες προέκυψαν διότι καταφρονήθη ἡ ζωογόνος αὕτη ἐπίδρασις τῆς γυναικός. Ὅταν ἡ μεγάλη ἐκρηγξίς ἔλαβε χώραν, ἡ κοινωνία παρεδόθη εἰς τὸ ἔγκλημα καὶ τὴν ἀταξίαν. Ἡ ἠθικὴ, ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἀρετὴ ἐπνίγησαν ἐντὸς τοῦ ὕλισμοῦ, ὁ χαρακτὴρ τῆς γυναικός καταβορβορώθη, ἔπαυσε τὸ πρὸς τὴν συζυγικὴν πίσιν σέβας καὶ ἡ πρὸς τὴν μητρότητα τιμὴ, ἡ διαφορὰ εἰσέδυσσε μέχρι τῆς οἰκιακῆς ἐστίας, ἥτις κατασπιλωθεῖσα ἀπώλεσε τὴν ἀγνότητα, τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς συντήρησιν τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν. Ἡ Γαλλία δὲν εἶχε μητέρας, διὸ καὶ τὰ τέκνα τῆς ἀπέβαλον πάραυτα πάντα δεσμόν· ἡ ἐπανάστασις δ' ἐξεργάσθη «ἐν μέσῳ τῶν ὕλακων καὶ τῆς ἀγρίας βίας τῶν γυναικῶν.»

Ἀλλὰ τὸ τρομερὸν τοῦτο μάθημα παρεγνωρίσθη καὶ πολλάκις ἔκτοτε ἡ Γαλλία μεγάλως ὑπέφερεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐκείνης τῆς πειθαρχίας, τῆς ὑπακοῆς, τοῦ κράτους καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ἑαυτὴν, ἅτινα ἐν τῇ οἰκογενεῇ μόνον διδάσκονται. Λέγουσιν ὅτι Ναπολέων δ' Γ' ἀπέδιδεν εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν ἔλλειψιν παρ' αὐτῷ ἀρχῶν καὶ εἰς τὸν μανιῶδη ἔρωτα πρὸς τὰς ἡδονὰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς Γαλλίας, ἥτις κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἔρριψεν ἑαυτὴν ἀδύνατον καὶ αἰμαλάσσουσαν εἰς τοὺς πόδας τῶν νικητῶν τῆς. Ἐπρεπεν ὅμως ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀναπτύξῃ τὰς δρέξεις ταύτας.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς γυναικός εἶναι ἡ αὐτὴ πανταχοῦ· εἰς πάσας τὰς χώρας τὰ ἦθῃ, οἱ τρόποι, ὁ χαρακτὴρ τοῦ λαοῦ ἐξαρτῶνται ἐξ αὐτῆς· διεφθαρμένης οὗσης τῆς γυναικός ἡ κοινωνία νοσεῖ, ὅσῳ δὲ αὕτη εἶναι ἀγνή καὶ πεφωτισμένη, τοσοῦτον ἡ κοινωνία εἶναι εὐγενὴς καὶ ἀξία ἑαυτῆς.

Ἡ ἐκπαιδεύσις λοιπὸν τῆς γυναικός εἶναι ἐκπαιδεύσις τοῦ ἀνδρός· ὅ,τι ὑψοῖ τὸν χαρακτῆρα ἐκείνης ὑψοῖ καὶ τὸν χαρακτῆρα τούτου. Ὅταν ἀποδίδωμεν εὐρυτέραν ἠθικὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν γυναῖκα, ἀσφαλιζόμεν ὁλοκλήρου τῆς κοινότητος τὴν ἐλευθερίαν, διότι τὰ ἔθνη γεννῶνται ἐκ τῶν οἰκογενειῶν καὶ οἱ λαοὶ ἐκ τῶν γυναικῶν.

Ἀλλ' ὅταν λέγωμεν ὅτι ἐν ἔθνεσι κερδαίνει φωτίζον καὶ τελειοποιῶν τὴν γυναῖκα, δὲν ὑπάρχει οὐδεμίαν ἀμφισβολίαν ὅτι οὐδὲν θέλει κερδήσει ἐὰν θέσῃ αὐτὴν εἰς διαγωνισμόν πρὸς τὸν ἄνδρα εἰς τοὺς σκληροὺς πόρους τῶν χειροτεχνιῶν καὶ τῆς πολιτικῆς· αἱ γυναῖκες ἐν τῷ

κόσμῳ δὲν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὰ εἰδικὰ ἔργα τῶν ἀνδρῶν, καθὼς καὶ οἱ ἄνδρες τὰ τῶν γυναικῶν· διὸ ὁσάκις ἡ γυνὴ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ οἴκου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς ὅπως ἀσχοληθῇ εἰς ἕτερα ἔργα, τὰ ἀποτελέσματα ὑπὸ ἐποψίν κοινωνικὴν ἀπέβησαν ὀλέθρια. Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη αἱ προσπάθειαι μεγάλων τινῶν φιλανθρώπων ἀνδρῶν κατῳρίωσαν νὰ ἐμποδίσωσι τὰς γυναικας νὰ ἐργάζονται παραπλευρῶς τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὰ ἀνθρωποφυχεῖα, τὰ ἐργαστάσια, τὰ σιδηρουργεῖα, τὰ κεραμουργεῖα. Ἄν εἶναι σπάνιον ἐν ταῖς Βορείαις χώραις νὰ ἴδῃ τις ἄνδρας καθημένους ἀργοὺς ἐν τῷ οἴκῳ, τὰς δὲ γυναικας αὐτῶν καὶ τὰς κόρας ἐργαζομένας ἐν τοῖς ἐργοστασίοις. Ἐκ τούτου ὅμως προέκυψε πλήρης ἀναστροφή τῆς τάξεως, τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἁρμονίας τῆς οἰκογενειακῆς.

«Τὸ σύστημα τῶν ἐργοστασίων (ἔγραφέ τις ἐν τῇ Union, 1843) κῆξῃσε κατὰ πολὺ τὰ πλούτη τῆς χώρας, ἔριψεν ὅμως δηλητήριον εἰς τὴν οἰκιακὴν διαγωγὴν τοῦ λαοῦ, ὅπερ εἰσέδυσεν εἰς τὸ θυσιαστήριον τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας καὶ παρέλυσεν τοὺς δεσμοὺς τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας. Ἀνῆρπασε τὴν γυναῖκα ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γονέων, ἔτεινε δὲ τὸ δηλητήριον τοῦτο πρὸ πάντων εἰς τὸ νὰ ταπεινώσῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς γυναικός. Ἡ γυνὴ εἰδικὴν ἀποστολὴν ἔχει νὰ ἐπιτελῇ τὰ οἰκιακὰ καθήκοντα, νὰ διευθύνῃ τὸν οἶκον, ν' ἀντρέφῃ τὴν οἰκογένειαν, νὰ προβλέπῃ τὰς ἀνάγκας καὶ νὰ διαχειρίζηται τοὺς πόρους, ἀλλὰ τὸ ἐργοστάσιον δὲν ἀφίνει εἰς αὐτὴν τὸν ἀναγκαῖον χρόνον πρὸς πλήρωσιν τῶν πολυτίμων τούτων καθηκόντων. Ἡ γυνὴ δὲν οἰκουρεῖ, τὰ δὲ τέκνα μεγαλύνονται ἄνευ μητρικῆς ἀνατροφῆς παρκαρμελεημένα, καὶ τὰ εὐγενέστερα αὐτῶν αἰσθήματα ἐξατμίζονται. Ἡ γυνὴ τοῦ ἐργοστασίου παύει οὕσα ἡ γλυκεῖα καὶ τρυφερὰ σύντροφος, ἡ φίλη τοῦ ἀνδρὸς, γίνεται συνεργάτης αὐτοῦ καὶ ἐκτίθεται ἐν μέσῳ περιστάσεων, αἵτινες συνήθως ἐξαλείφουσι τὴν μετριοφροσύνην ἐκείνην τοῦ σκέπτεσθαι καὶ φέρεσθαι, τὴν οὖσαν μίαν τῶν ἀρίστων φυλάκων τῆς ἀρετῆς. Ἄνευ κρίσεως καὶ ἄνευ μονίμων ἀρχῶν πρὸς ποδηγέτησιν αἱ νέαι κόραι τῶν ἐργοστασίων ἀποκτῶσιν ἐνωρὶς τὸ αἰσθημα τῆς αὐτοβουλίας, καὶ ἀνθίστανται εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ παραινέσεις τῶν γονέων τῶν συνήθως ἐγκαταλείπουσι τὸν οἶκον, καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν μυσταγωγοῦνται εἰς τὰ ἐγκλήματα τῶν συνεργατῶν αὐτῶν. Ἡ φυσικὴ ἀτμοσφαῖρα καὶ ἡ θεικὴ ἐν τῇ ὁποίᾳ ζῶσιν ἐξεγείρει τὰς ταπεινάς αὐτῶν δρεῖξεις, ἡ ἐπιδρασις τοῦ κακοῦ παραδείγματος ὡς ἐπιδημία καταλαμβάνει αὐτάς, οὕτω δὲ πανταχόθεν ἀνοίγονται κρουνοὶ, ἐξ ὧν ἀφθόνως ἐκρέει τὸ κακόν.

Ἐπάρχει ἐν τούτοις εἰδικὸς τις κλάδος γυ-

ναικείων καθηκόντων, ὅστις προκαλεῖ τὴν σπουδαίαν προσοχὴν πάντων τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ ὁστις μέχρι τοῦδε παραδόξως παρημελήθη. Ἐννοούμεν τὴν καλλιτέραν παρασκευὴν καὶ οἰκονομικωτέραν τῆς τροφῆς, δι' ἣν σήμερον γίνονται σκανδαλώδεις δαπάναι, διότι αἱ γυναῖκες ἀγνοοῦσι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μαγειρικῆς τέχνης. Ἐὰν πρέπη νὰ θεωρήσωμεν ὡς εὐεργέτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὸν παράγοντα δύο στάχυς σίτου ἐκ γῆς οὐδὲν παραγούσης πρότερον, κατὰ πλειότερον λόγον πρέπει νὰ τιμῶμεν δημοσίᾳ τὴν συνετὴν οἰκοδόστοιναν, ἥς αἱ προσπάθειαι τείνουσιν ἀδιαλείπτως εἰς ἐλάττωσιν τῶν δαπανῶν, καὶ εἰς τὴν ἐπωφελεστέραν χρῆσιν τῶν τροφίμων, ἅτινα κομίζει ἡ ἐργασία καὶ ἡ βιομηχανία τοῦ ἀνδρὸς.

A. M.

Η ΚΑΛΚΟΥΤΤΑ

[Ἐκ τοῦ ἐκδοθέντος ἐν 1876 ἔτει συγγράμματος τοῦ Alfred de Bréhat.]

Μετάφρασις Ν. Α. Λεβιδίου.

Συλλογικὰ ἰδίαι σελ. 323.

Γ'

Εὐρωπαῖοι, Ἀσιανοὶ, Ἀγγλοὶ, Πέρσαι, Βεγγάλιοι, Κινέζοι, Ἕλληνες, Ἀρμένιοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ διατρέχουσι τὰς ὁδοὺς τῆς Καλκούττας ἕκαστος δρομαῖος καὶ μὴ συγκαταβαίνων νὰ ῥίψῃ ἐν βλέμμα τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ πλησίον αὐτοῦ διαβαίνοντος. Ἐκαστος τρέχει χάριν τῆς ὑποθέσεώς του, διότι εἰς τὴν Βεγγαλίαν δὲν μεταβαίνει τις, εἰμὴ ἵνα κατασταθῇ πλούσιος, καὶ ἅμα τοῦτο κατορθωθῇ (σπανιώτερον σήμερον ἢ ἄλλοτε) σπεύδει ἕκαστος πρὸς ἀναχώρησιν, ἵνα ἀπολαύσῃ τοῦ πλούτου ὑπὸ κλίμα μᾶλλον ὑγιεινὸν καὶ ἥττον θερμὸν.

Τὰ ὄχηματα εἰσὶ πολυάριθμα, διότι οἱ τε Εὐρωπαῖοι καὶ τὰξῶν τινων ἰθαγενεῖς οὐδέποτε ἐξέρχονται πεζοί. Τρία δὲ εἰσὶ τὰ πρὸς μεταφορὰν χρήσιμα, ὄχημα, ἵππος καὶ παλαγγίνον. Εἶναι μάλιστα ἐξευτελιστικώτατον, καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἀποβάλλουσι πᾶσαν καλὴν ἰδέαν, ἂν πεζὸς διατρέχῃ τὰς ἀγυῖας τῆς Καλκούττας. Καθ' ὧρυσμένας ὥρας τῆς ἡμέρας ὁ καύσων εἶναι τοσούτον σφοδρὸς, ὥστε Εὐρωπαῖος εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπομείνῃ. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ οἱ ἐμπορικὸι ὑπάλληλοι, καὶ οἱ ἐλάχιστοι μάλιστα, ἔχουσιν ἢ ὄχημα ἢ παλαγγίνον. Ἐπειδὴ δὲ στεροῦμαι προχειροτέρου παραδείγματος, θέλω παραβάλλει τὸ παλαγγίνον πρὸς κιβώτιον ἀμάξης, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐκεῖνο τυγχάνει τοσούτον μακρὸν, ὥστε εὐκόλως νὰ δύνηται τις νὰ ἐξαπλώσῃ. Ἀντὶ θυριδίων ἔχει παραπετάσματα, καὶ οἱ ἀχθοφόροι, τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, φέρουσιν αὐτὸ ἐπ' ὤμων, βαδίζοντες γοργῶ τῷ βήματι καὶ ἐνθαρρύνοντες ἀλλήλους ἐνίοτε διὰ παρκα-